

147

MAIG
2012

LA UNI3N PER LA MEDITERR3NIA: sobreviure en temps de crisi

Eduard Soler i Lecha, Investigador principal, CIDOB

En una 3poca de retallades pressupost3ries cada vegada 3s menys v3lid el dogma que diu no hi ha res m3s dif3cil que tancar una organitzaci3 internacional. En aquesta l3nia, comencen a sentir-se veus proposant, ras i curt, la liquidaci3 de la Uni3n per la Mediterr3nia (UpM). Una dr3stica mesura que per a alguns seria un acte de venjan3a cap a un Sarkozy que va intentar re-nacionalitzar la pol3tica euromediterr3nia i que per a d'altres seria una altra mesura per posar l3mit al malbaratament meridional.

La UpM no pot presentar, a dia d'avui, un brillant full de serveis ja que des del seu naixement ha estat sotmesa a bloquejos pol3tics i els seus projectes avancen molt lentament. La inestabilitat pol3tica al m3n 3rab, que s'afegeix a la intensificaci3 d'una crisi econ3mica que soccava els fonaments del projecte de construcci3 europea i debilita enormement els pa3sos de l'Europa mediterr3nia, fa encara m3s complicat treure a la UpM d'aquest atzucac. El context actual no 3s el m3s propici ni per trobar finan3ament per a projectes mediterranis ni per a qu3 els principals responsables europeus puguin dedicar una m3nima part de la seva energia a resoldre els problemes estructurals de la UpM. Entre els problemes a resoldre destaca una necess3ria simplificaci3 institucional que la fes menys vulnerable als bloquejos pol3tics, don3s m3s marge de maniobra al seu Secretari General i fes a l'organitzaci3 menys dependent de la disposici3 dels estats d'aportar-hi personal i contribucions econ3miques volunt3ries.

Tot i aix3, durant la primera meitat de 2012 s'han produ3t dues not3cies que contrasten amb aquest panorama gris. D'una banda, el r3pid nomenament al febrer d'un nou Secretari General, Fathallah Sijilmassi, cosa que anys enrere hagu3s comportat mesos de negociacions i que assegura una certa estabilitat institucional. I, d'altra banda, l'anunci del Banc Europeu d'Inversions (BEI) que aportar3 500 milions d'euros per finan3ar projectes de la UpM que es trobin en fase de maduresa entre 2012 i 2013 i que compleixin amb els criteris econ3mics, socials i mediambientals del BEI.

En aquest moment, liquidar la Uni3n per la Mediterr3nia, especialment si no 3s per substituir-la per un marc de relacions m3s 3gil, no resol cap dels problemes d'aquesta regi3. M3s aviat al contrari, ja que contribuiria a augmentar la sensaci3 que ja

tenen molts socis mediterranis que la Unió Europea està dimitint de les seves responsabilitats a la regió. I és que si molts europeus estan instal·lats en una mena de “fatiga mediterrània”, no és menys cert que entre les elits i els ciutadans dels països àrabs va calant una “fatiga europea” en comprovar que els recursos que la UE posa a disposició del seu desenvolupament econòmic són escassos, sobretot en comparació amb l’esforç dedicat en el passat cap als països de l’Europa central i oriental, i que la immigració continua presentant-se com una amenaça en els debats polítics europeus.

En un context de confluència de crisi múltiples, austeritat pressupostària i difusa voluntat política, el risc que la UpM es converteixi en una organització residual i irrellevant és real. La via de salvació de la UpM i més concretament del seu Secretariat Permanent, hauria de passar per una estratègia possibilista, de petits passos, d’acció discreta i de resultats modestos però tangibles, amb la vista posada el 2014. Aquest any hauran d’entrar en vigor les noves perspectives financeres, ja hauran passat les eleccions en països clau com França, Alemanya, Egipte i Israel, l’economia europea podria començar a donar senyals de recuperació i potser se sàpiga amb major certesa quin rumb prenen els canvis polítics al Nord d’Àfrica i Orient Mitjà.

Per justificar no només la seva existència sinó un augment de recursos, entre ara i 2014, el Secretariat hauria d’aconseguir almenys alguns objectius concrets: per exemple una major implicació de les institucions europees, aprofitant que l’Alta Representant ha assumit la co-presidència nord, la posada en marxa operativa d’una dotzena de projectes de magnitud considerable i que impliquin en total la mobilització de més de mil milions d’euros; assegurar que una àmplia majoria dels 43 socis de la UpM estiguin aportant recursos o personal al secretariat; consolidar-se com un actor que federa voluntats i multiplica resultats, aprofundint per exemple la col·laboració amb el BEI, i, finalment, teixir una àmplia xarxa de complicitats no només amb actors polítics econòmics sinó també amb creadors d’opinió i membres de la societat civil.

Sobreviure també pot implicar transformar-se. Una transformació que pugui passar per agilitzar i simplificar la governança institucional de la UpM, per adaptar la seva missió en funció de com evolucioni la situació política i econòmica a la regió o per articular una relació més estreta amb Europaid, l’agència de la Comissió Europea per al desenvolupament, fins al punt que el Secretariat actués com la seva antena per a la Mediterrània però amb participació dels socis mediterranis i del BEI.

Encara que els escenaris estan molt oberts, el que està clar és que en el curt termini no es donaran les circumstàncies que permetin la celebració d’una cimera o una reunió de ministres d’exterior. Així doncs, assolir els objectius esmentats o iniciar una metamorfosi del secretariat s’haurà de fer des de baix, amb el suport dels alts funcionaris i sense esperar l’empenta dels líders europeus i mediterranis. Per a què la UpM sobrevisqui a aquests temps de crisi, potser l’única opció plausible serà aplicar el pragmatisme dels petits passos i demostrar-se a si mateixa i, als seus socis del nord i del sud, que és capaç de caminar tota sola!